

آذر پایان فصل پاییز و شروع فصل استکبار ستیزی (۲)

با اقتصاد و مشکلات معیشتی گره خورده از دیگر مسائل مهم کشور می‌باشد. در این زمینه در دهه‌های مختلف تدابیری اندیشیده است. حل مسائل اقتصادی یکی از کلیدهای حل مشکل جمعیت می‌باشد چراکه رفع موانع اقتصادی یعنی رفع مشکلات جمعیتی و معیشتی.

رقیه خادم‌نیا_ سردبیر

صاحب‌نظر باشند. اقتصاد و تورم از مسائلی است که ذهن همگان را درگیر خود کرده است. تورم سال هاست که در سفره ملت ایران رخنه کرده و زمینه ساز معضلات اقتصادی و رنجش مردم شده است. دولتمردان باید همه توان خود را به کار گیرند تا تورم را کنترل کنند و دست آن را از سفره مردم کوتاه کنند. جمعیت نیز که در سال‌های اخیر

کشور می‌رسانند. آینده کشور در اختیار دانشجویان می‌باشد. جوانان باید بیش از گذشته به تکاپو افتند و در بسیاری از مسائل باری‌رسان باشند. زنان نیز با استقبال از دعوت انقلاب اسلامی مبنی بر دخالت در امور سیاسی پایه میدان نهاده‌اند. امروز زنان با حفظ موازین اسلامی توانسته‌اند از انقلاب و جمهوری اسلامی حمایت کنند و در تصمیم‌گیری‌های سیاسی

سخن سردبیر:

مشارکت مردم در جمهوری اسلامی حرف اول را می‌زند. مرد و زن، پیر و جوان دفاع از آرمان‌های انقلاب را بر خود واجب می‌دانند. آنها با حضور در صحنه، قدرت و اتحاد خود را به نمایش می‌گذارند. ۱۶ آذر روزی است که دانشجویان با شجاعت اعتراض‌ها و مشکلات خود را به گوش مسئولین

تورم

مصاحبه با دکتر مصطفی سمیعی
نائب، عضو هیئت علمی گروه اقتصاد
دانشگاه امام صادق علیه السلام

«۶»

مشارکت نظارت

و مشورت

مردمی «۵»

زن

در سیاست

«۴»

کاهش

جمعیت، زنگ
خطری برای

جامعه «۳»

آذر پایان فصل پاییز و شروع فصل استکبار ستیزی

● مهرناز خانزاده

شاید بتوانیم سال ۱۳۳۲ را سالی متفاوت برای ملت و دانشجویان ایرانی بدانیم. سالی که در ۲۸ مرداد آن دولت دکتر مصدق با کودتایی آمریکایی و انگلیسی سقوط کرد و در آذر ماه آن دانشجویان دانشگاه تهران حرکتی استکبارستیزی و انقلابی انجام دادند.

ریشه حوادثی که در ۱۶ آذر ۳۲ در دانشگاه تهران رخ داد به اتفاقات ۲۸ مرداد آن سال بر می گردد چراکه بعد از سقوط دولت مصدق جامعه ایران و به خصوص دانشگاه تهران به واسطه حضور دانشجویان و نخبگان کشور نسبت به بیگانگان دیدگاهی ضد امپریالیستی و ضد دیکتاتوری به خودش گرفت.

در این زمان دانشجویان بعد از شنیدن اخباری بر مبنای بازگشت نمایندگان دولت های خام و سفر (دنیس رایت) کاردار سفارت انگلیس و سفر (نیکسون) معاون آیزنهاور رئیس جمهور آمریکا به ایران و حضور حتمی او در روز ۱۷ آذر در دانشگاه تهران برای گرفتن دکترای افتخاری حقوق باعث شد که خشم دانشجویان بیشتر از پیش شود، چون آنها معتقد بودند دانشگاه دیگر تحمل حضور نیکسون و این اتفاقات را ندارد و همین خشم دانشجویان نسبت به دیکتاتوری و همچنین روحیه استکبارستیزی آنها باعث شد که آذر ماهی متفاوت رقم بزنند.

دانشجویان از ۱۴ آذر ماه اعتراضات خود را نسبت به اوضاع پیش آمده شروع کردند. در این روز دانشجویان دانشکده های حقوق و علوم سیاسی، دندانپزشکی، فنی، پزشکی و داروسازی دانشگاه تهران دست به تظاهرات زدند.

تظاهرات در روز بعد به صورت گسترده تر در آمد و حتی به بیرون از دانشگاه هم کشیده شد.

روز ۱۶ آذر برای دانشگاه تهران و

دانشجویان روزی متفاوت تر بود؛ گارد رژیم شاهنشاهی از ترس دانشجویان با تجهیزات کامل به همراه تعداد زیادی سرباز در دانشگاه تهران مستقر شده بودند اما دانشجویان عاقلانه رفتار کردند و راه بهانه را برای نظامیان فراهم کردند و با سروصدا به طرف کلاس های درس حرکت کردند. سربازان عده ای از دانشجویان و اساتید را دستگیر کردند. رئیس دانشگاه برای حفظ جان دانشجویان و اساتید دانشگاه را تعطیل اعلام کرد و در حالی که دانشجویان داشتند دانشگاه را ترک می کردند تعدادی سرباز به بهانه بازداشت چند دانشجو که آنها را مسخره کرده بودند وارد ساختمان دانشکده فنی شدند و با شکنجه ی مستخدم دانشکده و تهدید استاد مهندس شمس سعی در پیدا کردن آن دو دانشجو داشتند.

حضور نظامیان در دانشکده باعث شد میان آنها و دانشجویان درگیری به وجود بیاید و سربازان دانشکده را محاصره کردند در این میان دانشجویان با فریاد (دست نظامیان از دانشگاه کوتاه) اعتراض خود را نشان دادند و همین امر موجب شد سربازان به سوی آنها شلیک کنند و صحنه دانشکده فنی گلگون از خون مجروحان شود.

در این حادثه ۳ دانشجو شهید ، ۲۷ دانشجو بازداشت و تعداد زیادی مجروح شدند.

در روز ۱۷ آذر زمانی که ماشین نیکسون و شاه قصد عبور از کوی دانشگاه را داشت با اعتراضات دانشجویان روبه رو شد و دانشجویان عزاردار با سنگ و کلوخ به ماشین نیکسون و همراهانش حمله کردند و با ناسزا به آنها خوشامد گویی گفتند.

نیکسون بعد ها اعتراف کرده بود : این اولین باری بود که دانشجویان جهان سوم مقابل دیدگان یک مقام رده بالای

آمریکایی به او ناسزا می گویند.

در طول تاریخ ما افرادی به عنوان دانشجو نقش مهمی در استکبارستیزی داشتند نمونه آن تسخیر لانه جاسوسی که دست دخالت آمریکا در کشور را قطع کردند یا ماجرای آذر ۳۲ که دانشجویان مقابل دیکتاتوری، استکبار و همچنین حضور نظامیان در دانشگاه اعتراض کردند و اتفاق کم نظیری را رقم زدند.

همانطور که می دانیم استکبارستیزی در قرآن و روایات هم آمده است. قرآن دشمنان را به دو دسته تقسیم می کند درونی و بیرونی. بیرونی شامل مستکبرین عالم می باشد و درباره آن می فرماید: ((ای کسانی که ایمان آورده اید آمادگی خود را (در برابر دشمن) حفظ کنید.))

همچنین در کلام امام و رهبری محور استکبار ستیزی به این معنا است: الهی بودن، دائمی بودن، تهاجمی بودن، تکلیف گرایی و شکست ناپذیری و مبارزه با تمام قوا تا نابودی کامل استکبار.

در زمان حال هم دانشجو باید به عنوان قشر اهل دانش، جوان و پر انرژی همواره اهل کسب بصیرت و تحلیل وقایع مختلف زمان خود باشد و با روحیه انقلابی به دنبال استکبارستیزی برود، در این میان حواس خود را نیز جمع کند که فریب جریان هایی که مستکبرین جهانی برای نابودی نظام و اسلام ایجاد می کنند که گاهی هم شکل و شمایل استکبارستیزی به این جریان ها می هند، نخورد.

«هر جریانی که روحیه انقلابی ندارد مسلما با استکبار هم مشکلی ندارد» این جمله مهمی می باشد که در سخنان رهبر عظیم الشان انقلاب آمده است.

روحیه استکبارستیزی در دانشجوی ایرانی بسیار قابل تحسین است. تقویت چنین روحیه ای آتشی است که دشمن را نابود می کند.

کاهش جمعیت، زنگ خطری برای جامعه

بررسی تحلیلی روند تغییر جمعیت از انقلاب تا کنون

● آتنا هوشمند

کشور ما ایران، در سال‌های گوناگون تغییرات جمعیتی مختلفی را به خود دیده است. از زمان پس از انقلاب تا کنون نیز نمودار تغییر جمعیت مدام در نوسان بوده است.

پس از انقلاب اسلامی، با سیاست‌های تشویق مولد از سوی دولت، در سال‌های ۶۵-۱۳۵۵ شاهد رشد چشمگیر حدوداً ۴ درصدی جمعیت بوده‌ایم. البته بازگشت معاودین عراقی و ورود پناهندگان افغانستانی هم در این نرخ محاسبه شده و بدون در نظر گرفتن این آمار، نرخ افزایش جمعیت ۳٫۲ درصد می‌باشد که همچنان رقم بالایی است.

پس از این رشد ناگهانی جمعیت، دولت سیاست‌های کاهش جمعیت را در پیش گرفت و میزان افزایش جمعیت با کاهش فوق‌العاده‌ای مواجه شد و در سال‌های ۷۵-۱۳۶۵ نرخ افزایش جمعیت به ۱٫۹۶ درصد رسید به طوری که برخی از پژوهشگران از آن به عنوان انقلاب باروری یاد میکنند. این نرخ در سال‌های ۸۵-۷۵، ۸۵-۹۰ و ۹۵-۹۰ به ترتیب به ۱٫۶۲، ۱٫۲۹ و ۱٫۲۴ رسید.

کاهش جمعیت ایران در سال‌های اخیر دلایل مختلفی داشته است.

مهمترین دلیل آن، نگرانی والدین از آینده شغلی فرزند است که مستلزم بهبود وضعیت شغلی جوانان می‌باشد.

دومین دلیل، افزایش مشکلات اقتصادی است. زمانی که والدین از امنیت شغلی مناسبی برخوردار نباشند، یا تورم در جامعه بیش از قدرت خرید آنها باشد، میزان فرزندآوری کاهش می‌یابد. هزینه تهیه مواد بهداشتی نوزاد بسیار زیاد است و اگر والدین از قدرت خرید کافی برخوردار نباشند، قادر به تأمین نیازهای مادی اولیه

مسکن مناسب اشاره کرد که نه تنها آمار ازدواج را کاهش می‌دهد، بلکه از آمار فرزندآوری نیز می‌کاهد. اگر مسکن مناسب برای جوانان موجود نباشد، احتمال ازدواج کاهش می‌یابد. از طرف دیگر، نداشتن مسکن مناسب فرزندآوری را نیز تهدید میکند؛ چراکه اولین دغدغه والدین تأمین سرپناه مناسب و تربیت درست فرزندان خود می‌باشد و در صورت نداشتن مسکن مناسب، یکی از نیازهای اساسی برآورده نمیشود و این خودبه‌خود فرزندآوری را با بحران مواجه می‌کند.

افزایش قیمت مسکن با نرخ باروری رابطه عکس دارد. طبق تحقیقات، بسیاری از زوج‌های جوان در کلانشهرهایی از جمله تهران، برخورداری از مسکن ملکی را از شروط اصلی فرزندآوری اعلام میکنند و در صورت نبود فضای کافی برای عضو جدید یا عدم توانایی برای تهیه مسکن بزرگتر از فرزندآوری منصرف میشوند.

به عقیده برخی کارشناسان عوامل دیگری نیز وجود دارند که نرخ باروری را تحت‌الشعاع قرار میدهند

تأثیر قیمت مسکن بر فرزندآوری تأثیری بلندمدت است؛ چراکه از زمانی

فرزندشان نخواهند بود.

یکی از دیگر دلایل، تاخیر در سن ازدواج به ویژه پس از سی سالگی و یا ازدواج در سنین بسیار پایین است. تحقیقات نشان داده است ازدواج در سنین پایین نه تنها منجر به افزایش فرزندآوری نشده، که به علت عدم پختگی طرفین منجر به آسیب‌های عاطفی و اجتماعی میشود و تنها نرخ طلاق را افزایش میدهد.

از این رو اتخاذ سیاست‌های تسهیل ازدواج به‌هنگام در کشور ضروری است.

نداشتن امنیت شغلی از موانع دیگر فرزندآوری است. در صورتی که والدین از شغل مناسب برخوردار نباشند، امنیت شغلی آنها تهدید میشود و ممکن است با افزایش تورم و سایر شوک‌های اقتصادی مانند ورشکستگی و تعطیلی شرکت‌های خصوصی و آزاد که با ظهور کرونا شاهد آن بوده‌ایم، قدرت خرید خود را از دست بدهند و نتوانند نیازهای بنیادین خود و خانواده‌شان را برآورده سازند. بدین منظور با ایجاد زمینه اشتغال جوانان میتوان نرخ فرزندآوری را افزایش داد.

از دیگر عوامل موثر میتوان به نداشتن

که زوجین تصمیم به فرزندآوری می‌گیرند تا زمانی که فرزند به دنیا می‌آید، ممکن است نرخ مسکن تغییر کند.

از طرفی برخی کارشناسان معتقدند قیمت مسکن، یکی از عوامل اقتصادی تأثیرگذار در فرزندآوری است؛ اما تنها عامل نیست. از این رو علت کاهش فرزندآوری را باید در عوامل دیگری جستجو کرد.

تحقیقات نشان داده هرچه زنان در جامعه‌ای بیشتر تحصیل کنند، احتمال افزایش سن ازدواج بالاتر و احتمال باروری پایین‌تر است، به طوری که میزان تأثیر این عامل به ۳۵ درصد

میرسد. از سوی دیگر، آمار ازدواج و باروری جوامعی که زنان در آن از سطح تحصیلات پایین‌تری برخوردارند، بالاتر می‌باشد. امروزه با گرایش روزافزون زنان به تحصیل علم، سن ازدواج به تأخیر می‌افتد. از طرفی با افزایش سطح علمی، نیاز به داشتن شغلی متناسب احساس میشود و به تبع آن فرزندآوری برای برخی مانعی برای پیشرفت در زمینه علمی یا شغلی محسوب میشود.

سیاست‌های جمعیتی نیز از مهمترین عوامل موثر در فرزندآوری است و تأثیر چشمگیری در میزان افزایش یا کاهش جمعیت دارد. در زمان انقلاب اسلامی، از سال ۵۵ تا ۶۵ با اتخاذ سیاست‌های

تشویق مولید از سوی دولت، رشد جمعیت به ۳,۹ درصد رسید و پس از آن از سال ۶۸ با سیاست‌های تنظیم خانواده، در سال‌های ۷۵-۶۵ میزان افزایش جمعیت از ۳,۹ درصد به ۱,۶۱ درصد رسید.

عوامل دیگر، عدم آمادگی روحی برای تولد فرزندان جدید، نگرانی از وضعیت سلامت مادر با افزایش فرزندان و تداخل تربیت فرزند با مسئولیت‌های اجتماعی می‌باشد.

جمعیت بازوی قدرتمند یک جامعه است. برای داشتن کشور جوان و قدرتمند باید در زمینه جمعیت توجه بیشتری صورت گیرد.

زن در سیاست

● رقیه خادمنیا

و پایبندی به اصول اسلامی بسیار ارزشمندتر است و بدین وسیله اقتدار ایران اسلامی را گوشزد می‌کند. در ایران زنان همیشه با حضور پررنگ خود در انتخابات و راهپیمایی‌ها اعلام کرده‌اند که می‌توانند در تصمیمات سیاسی کشور دخالت کنند. امروزه نیز شاهد حضور زنان مستعد و فعالی در کشور هستیم که منصب‌دار امور مختلف می‌باشند اما تعداد این بانوان ارجمند باید افزایش یابد.

در کشورهایی چون افغانستان زنان به دلیل عدم وجود امنیت، مردسالاری و زن‌ستیزی حضور کم‌رنگی دارند. در ایران نیز موانعی چون برخی از رسم و رسومات فرهنگی و اجتماعی، کم‌سوادی یا بی‌سوادی در بعضی زمینه‌ها، حقوق و مزایای پایین و... وجود دارند که سدی بر راه انتصاب زنان در برخی از حوزه‌های سیاسی می‌باشد.

باید موانع پیش پای بانوان را برطرف کرد تا شاهد تعداد بیشتری از بانوان در مناصب دولتی و مجلس شورای اسلامی باشیم. توجه به حضور زنان در سیاست و زمینه‌سازی برای آنان، توجه به کرامت انسان و ارزش نهادن برای آن است.

همان‌طور که امام خمینی(ره) پس از پیروزی انقلاب اسلامی فرمودند: «زنان باید در تصمیمات سیاسی کشور دخالت کنند.» در ایران بانوان نسبت به پیش از انقلاب حضور چشمگیری در مدارس، دانشگاه‌ها، مراکز دولتی و غیر دولتی دارند اما زنان ما بعد از گذشت ۱۳ دوره از انتخابات ریاست جمهوری هنوز نتوانسته‌اند کاندید ریاست جمهوری شوند. در این ۱۳ دوره بیشتر مناصب دولتی را مردان تشکیل داده‌اند. زنان در طول ۴۰ سال انقلاب اسلامی همیشه در صحنه حضور فعالی داشتند و صدالبته نقش خود را به خوبی ایفا کردند. آنها بودند که همسران و برادران و پسران خود را به حضور در جبهه‌های جنگ و دفاع از این آب و خاک تشویق کردند و خود نیز در پشت جبهه‌ها به پرستاری از مجروحان مشغول شدند. باوجود اینکه میزان مشارکت زنان و مردان در انتخابات تقریباً یکسان است اما حضور آنان در مناصب دولتی کمتر از مردان می‌باشد.

در کشورهای غربی نیز زنان در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی حاضر هستند اما حضور زن ایرانی در عرصه‌های مختلف با حفظ حجاب

خداوند در قرآن به کرامت مرد و زن می‌نگرد نه به جنسیت آنها. اسلام نیز تقوا را ملاک برتری انسان‌ها قرار داده است. با توجه به بیانات قرآن و اسلام زنان و مردان می‌توانند پایه‌پای هم در عرصه‌های مختلف جامعه حضور پیدا کنند.

میزان حضور زنان در کشورهای مختلف اعم از اسلامی و غیر اسلامی متفاوت است. در کشورهای اسلامی زنان با حفظ پوشش خود می‌توانند در تصمیمات سیاسی حضوری فعالانه داشته باشند.

یادداشت مهمان:

نظارت، مشارکت و مشورت مردمی

● محمد حقیقت خواه

و در رفتار سیاسی و اجرای امور، بر رایزنی با صاحب نظران و نخبگان تکیه داشت. [آن حضرت] در بعد نظر و اندیشه می‌فرمود: «هیچ پشتیبانی استوارتر از مشاوره نیست»، «هر کس با مردمان مشورت کند، خود را در خرد آنان شریک نماید» و «رأی زدن، دیده راه یافتن است» [همینطور] به مردم سفارش می‌فرمود [که] از گفتن سخن حق، هر چند تلخ، خودداری نورزند:

«پس با من چنانکه با سرکشان گویند سخن مگوئید و چونان که با تیزخویان کنند از من کناره مجوید. گمان نکنید شنیدن سخن حق بر من سنگین است... پس، از گفتن حق یا رأی زدن (مشورت) در عدالت باز مایستند».

در بعد رفتار نیز، امام علیه‌السلام در انجام کارها، با اهل نظر و خبرگان به رایزنی می‌پرداخت که در تاریخ نمونه فراوان دارد، از جمله با عبدالله بن عباس و یاران دیگر به هنگام جنگ صفین و شنیدن رأی و نظر موافقان و مخالفان جنگ.

در واقع نظام مردم‌سالاری دینی باید این اصل را به خوبی اجرایی کند تا اعتماد کافی بین مردم و حکومت و دولت برقرار شود. یکی از مصادیق مشارکت هم اکنون در کشور ما انتخابات مردمی است اما این به تنهایی لازم نیست و باید زمینه‌ای برای نظارت مردم بر امور کشور، مشورت بامردم و مشارکت و تصمیم‌گیری بیشتر درمورد کشور فراهم شود.

حکومت و رهبری او، تحقق خارجی نخواهد یافت و لذا امیرمؤمنان علی علیه‌السلام حضور مردم را زمینه پذیرش حکومت خود اعلام می‌کند: «لولا حضور الحاضر و قیام الحجۃ بوجود الناصر...» معنای این سخن این است که هرگاه مردم کنار بنشینند و از امام حق حمایت نکنند، گرچه مشروعیتش باقی است، اما تحقق خارجی ندارد.

بنابراین یکی از راه‌های تحقق مردم‌سالاری دینی، مشارکت و حضور مردم در صحنه و تحقق بخشیدن خارجی حکومت شخصی است که طبق ضوابط و قوانین الهی لیاقت رهبری را دارد.

یکی [دیگر] از راهکارهای مهم گسترش مردم‌سالاری دینی در قالب مشارکت سیاسی، مشورت کردن و نظر خواستن از افراد است. این سنت حسنه در اسلام از اصالت برخوردار است. [که] ضمن تجویز کارهای مردم به دست خودشان، تدبیر امور را به عقل جمعی می‌سپارد و بدین وسیله از استبداد رأی جلوگیری می‌کند. شورا، یا تبادل آراء و نظرات، ارتباط تنگاتنگ و عمیقی با مفهوم مشارکت در ادبیات جدید دارد. شورا ارج نهادن به آراء مردم، شخصیت دادن به افراد، گزینش راه و پیشنهاد کارآمدتر و مقرون به صرفه‌تر است و در نهایت باعث می‌شود مردم خود را در امر حکومت سهیم بدانند و اندیشه‌ها رشد کنند و کارها استواری یابند «امر هم شوری بینهم» (شوری ۳۸) علی علیه‌السلام این اصل را پاس می‌داشت

مردم‌سالاری دینی به معنای حکومت مردم بر مردم در چهارچوب دین می‌باشد. در تحقق اهداف این نظام، عوامل بسیاری مؤثر هستند. یکی از این عوامل اصل مشارکت عمومی است. جناب آقای محمد حقیقت‌جو در مقاله‌ی خود با عنوان راهکارهای تحقق مردم‌سالاری دینی در نظام علوی جایگاه و راه‌های تحقق این اصل را بدین‌گونه بسط داده است:

اصل مشارکت: راهکارهای تحقق مشارکت واقعی مردم، به طوری که همه افراد بتوانند در سرنوشت خود در همه ابعاد دخالت مؤثر داشته باشند در گفتار و سیره علوی به زیبایی تبیین شده است. این اصل که از اصول دموکراسی نیز می‌باشد، از طرق زیر قابل تحقق است:

الف: مردم مصدر مقبولیت و قوه تحقق حکومت هستند: منشاء مشروعیت حکومت دینی، حکم و فرمان خدا است یعنی با نصب بدون واسطه الهی، رهبری پیامبران و امامان مشروعیت می‌یابد و در این زمینه، مردم نقشی ندارند. در عین حال پذیرش مبنای مشروعیت الهی برای حکومت و رهبری، چه در مورد امامت معصومان علیهم‌السلام و چه در مورد ولایت فقیه، به معنای بی‌اعتنایی به حریم مردم نیست. در نظام مردم‌سالاری دینی، ضمن آنکه خدمت به مردم محور است و مردم به جای خدا نمی‌نشینند، لیکن تردیدی نیست که تا مردم به صحنه نیایند و با امام معصوم بیعت و اعلام وفاداری نکنند،

تورم

مصاحبه با دکتر مصطفی سمیعی نسب، عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه امام صادق علیه السلام

● رقیه تردست

گروه‌هایی را مجازات می‌کند که نمی‌توانند زیان خود را جبران کنند مانند کسانی که حقوق ثابت مثل کارمندان و کارگران.

این خاصیت تورم که درآمد را از افراد با درآمدهای پایین، که نسبت بزرگ تری از درآمد خود را مصرف می‌کنند، به افراد با درآمدهای بالاتر، که سهم کوچک‌تری از درآمد خود را مصرف می‌کنند، بازتوزیع می‌کند، مصرف کل را نیز کاهش می‌دهد که معمولاً به کاهش در تولید کل می‌انجامد.

شرایط هر گونه برنامه ریزی از سوی بنگاه‌ها و خانواده‌ها از هم گسیخته می‌شود زیرا کسب و کار نیاز به برنامه ریزی دارد؛ اگر نتوانند برنامه ریزی کنند، فعالیت اقتصادی کند می‌شود و به تاخیر می‌افتد.

در شرایط تورمی برد با کسانی است که قادر به جبران خسارت خود بابت تورم هستند (مثلاً سهامداران، مالکان کسب و کارها که قادر به تعدیل قیمت‌های خود هستند و آن گروه‌هایی که حقوق آنها با تورم تعدیل می‌شود) و

باسمه تعالی

در متن ذیل سعی می‌شود از منابع موجود مطالعاتی، تصویر روشن، ساده و مختصر از تورم، پیامدها و علل آن ارائه شود.

تورم:

رشد مداوم در سطح عمومی قیمت‌ها را تورم می‌نامند. وقتی تورم بالا باشد معمولاً حالت نامنظم نیز پیدا می‌کند؛ گاهی بسیار بالا و گاهی هم کمتر رشد می‌کند. تحت این

بانک‌ها دائماً در چرخه تولید و امحا قرار دارد.

مشکل از اینجا آغاز می‌گردد که بسیاری از وام‌ها بهره‌ی بالا دارند و پرداخت آن در توان شرکت‌ها و صنعت نیست و یا برخی از این وام‌ها وثیقه مناسب ندارند و عملاً پرداختی در کار نیست. بنابراین بانک آنها را به عنوان مطالبات مشکوک الوصول شناسایی می‌کند. بانک از طرف دیگر سود سپرده‌گذار را باید پرداخت کند و رو به بازی پانزی می‌آورد. دائماً سود بالاتر پیشنهاد می‌دهد تا سپرده‌گذار طمع کرده و پول بیشتری جذب کند. این بازی پانزی در نهایت تا یک جایی می‌تواند ادامه یابد و در نهایت بانک با کمبود نقدینگی مواجه می‌گردد.

بانک که حالا مشکل نقدینگی دارد ابتدا به بازار بین بانکی می‌رود و از دیگر بانک‌ها کمک می‌خواهد. اما کمک کردن سایر بانک‌ها به او با دریافت هزینه همراه است. امروز نرخ سود در بازار بین بانکی حدوداً ۱۸ درصد است. نرخ سود در بازار بین بانکی بسته به شرایط دیگر بانک‌ها متغیر است. هرچه بقیه بانک‌ها پول بیشتری داشته باشند سود این عملیات کمتر است چون پول فراوان است و اکثر بانک‌ها توانایی پرداخت نقدینگی مورد نیاز بانک مشکل دار را دارند. هرچه نقدینگی بانک‌ها کمتر باشد، برای آنکه به بانک مشکل دار پولی قرض دهند سود بیشتری طلب می‌کنند، چون پول باارزش شده و اکثراً ترس از به مشکل خوردن بانک خود را دارند و یا توانایی پرداخت نقدینگی مورد نیاز بانک مشکل دار را ندارند.

بنابراین سود بازار بین بانکی خود در افزایش تورم نقش زیادی دارد. اگر در نهایت بانک مشکل دار در بازار بین بانکی نیز نتواند نقدینگی مورد نیاز خود را تامین کند، اجباراً به سراغ بانک مرکزی می‌رود و

سازمان تامین اجتماعی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و حتی سازمان بورس اوراق بهادار می‌شود.

۱. افزایش نقدینگی از طریق کسری بودجه دولت:

دولت در بودجه درآمدها و هزینه‌هایی دارد هرگاه هزینه‌ها بیشتر از درآمدها شود، اصطلاحاً بودجه ناتراز یا با کسری مواجه است. از طرفی بسیاری از هزینه‌هایی که در قانون بودجه می‌آید را دولت انجام نمی‌دهد. اما یک سری از هزینه‌ها را دولت حتماً انجام می‌دهد. این هزینه‌ها عبارتند از پرداخت حقوق کارکنان دولت، کمک به صندوق‌های بازنشستگی برای پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری و لشگری، پرداختی یارانه‌ها مثل نقدی و انرژی و نان و ارز ۴۲۰۰ تومانی، کمک به بهزیستی، کمک به کمیته امداد، پرداختی بابت بیمه‌ها برای خدمات درمانی و ...

این هزینه‌ها اگر از درآمدهای دولت بیشتر باشد دولت با کسری واقعی بودجه مواجه است. بنابراین خواه در قالب تنخواه گردان، خواه در قالب واگذاری دارایی به بانک مرکزی، خواه استقراض و یا هر بهانه‌ی دیگر از بانک مرکزی اصطلاحاً پول پرفشار دریافت می‌کند تا کسری بودجه را پوشش دهد. بانک مرکزی نیز این پول را از محل رشد پایه پولی به دولت پرداخت می‌کند و اثر آن تورم است.

۲. افزایش نقدینگی از طریق سود بالای سپرده:

بانک‌ها سپرده‌هایی که دریافت کرده است را به عنوان وام به افراد حقیقی، حقوقی و دولت پرداخت می‌کنند. در صورتی که وام توسط وام گیرنده پرداخت گردد نقدینگی تولید شده توسط بانک امحا می‌گردد. پس نقدینگی توسط

علاوه بر این، تورم خیلی بالا شاید عموم مردم را متقاعد کند که نگهداری پول باعث می‌شود تا آنها زیان کنند و نباید پول را نگه دارند. این وضعیت احتمال دارد اقتصاد را به حالت تهاتری بازگرداند که یک شیوه تجارت ناکارا به شمار می‌رود. سرانجام تورم خیلی بالا شاید برخی شهروندان را متقاعد کند که با آنها برخورد ناعادلانه ای می‌شود و این احساس، باعث از هم گسیختن تاروپود جامعه می‌شود.

کاهش تقاضا، فشار هزینه، عوامل ساختاری و موارد دیگری چون کسری بودجه دولت و تمایل دولت به افزایش نرخ ارز، برای کسب درآمد ریالی بیشتر از درآمدهای ارزی نفت، از دلایل مهم تورم در اقتصاد کشور است.

در طرف تقاضا آنچه باعث تورم و استمرار آن شده است، افزایش نقدینگی و جریان یافتن نقدینگی در بازارهای مالی است. این دو موضوع به طور جداگانه قابل بررسی و تحلیل می‌باشند. در خصوص کسر بودجه، استقراض از بانک مرکزی، افزایش نرخ ارز و تاثیر آن بر پایه پولی و ضریب فزاینده و به تبع آن افزایش نقدینگی به اندازه کافی مطالعات وجود دارد و نتایج آنها قابل اتکا نیز هستند. اما در خصوص جریان یافتن نقدینگی در بازار دارائی‌ها موضوع قابل تامل است.

آنچه مسلم است نقدینگی منجر به فعالیت سفته بازی می‌شود و این تقاضای غیر واقعی و سفته بازی را افزایش داده و با انتظارات تورمی این تقاضا تشدید و باعث تشدید نرخ تورم می‌شود. نکته حائز اهمیت این است که این سفته‌بازی در اقتصاد ایران به صورت تقاضای انبوه سفته بازی توسط موسسات مالی چون؛ بانک‌ها، صندوق‌های بازنشستگی، شرکت‌های بیمه،

دارایی و بدهی سیستم بانکی تراز بود. بعد از تحریم‌های ابتدای دهه ۹۰ و کاهش شدید درآمدهای نفتی و رکود اقتصادی، بازدهی دارایی‌های سیستم بانکی نیز افول کرد که همراه شدن آن با نرخ سود بالا و کنترل شدید پایه پولی باعث شد شکاف بزرگی بین دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی (اعسار ترازنامه‌ای) رخ دهد.

بیشتر به سپرده‌گذاران با هدف جذب منابع بیشتر به معنای رشد بدهی‌های بانک‌هاست. در دهه ۸۰ به علت وفور درآمدهای ارزی و به تبع آن سوددهی بخش‌های تجاری، خدماتی و مستغلات و به سبب پیوند عمیق ترازنامه بانک‌ها با این بخش‌ها، بازدهی دارایی‌های سیستم بانکی به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای بالا بود. در نتیجه

بانک مرکزی نیز به دلایل سیاسی و برای متشنج نشدن اوضاع از محل پایه پولی چک بانک مشکل دار را پاس میکند و اثر آن تورم است.

در واقع توسعه بانکداری خصوصی از ابتدای دهه ۸۰ در فقدان حکمرانی پولی و بانکی و ضعف نظارت بانک مرکزی سبب افزایش نرخ سود در اثر رقابت کنترل‌نشده بانک‌ها و چسبندگی آن شد. پرداخت سود

شناسنامه / راه‌های ارتباطی:

انجمن اسلامی دانشگاه الزهرا (س) در صفحات مجازی:

@anjoman_islami_alzahra
 @anjomanalzahra

شماره تماس: ۰۹۱۳۹۹۶۸۶۱۱ / ۰۲۱۸۸۰۴۸۰۲۶

صاحب امتیاز: انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه الزهرا (س)

مدیر مسئول: کوثر یاریزی

سرمدبیر: رقیه خادم‌نیا

هیئت تحریریه: مهرناز خانزاده، آتنا هوشمند، رقیه خادم‌نیا، رقیه تودست

ویراستاری: رقیه خادم‌نیا، کوثر یاریزی

صفحه آرا: مرضیه انبری